

Inklusion og forebyggelse
Budskaber, forslag og viden

	Inklusion og forebyggelse
<p>Hvad er inklusion og forebyggelse?</p>	<p>Der sættes i disse år fokus på forebyggelse og inklusion. Det betyder i en pædagogisk sammenhæng, at alle børn og unge skal gives mulighed for at blive en aktiv del af, forstå og kunne agere i de små nære og sociale fællesskaber i daginstitution og skole. Fællesskaber, som sikrer alle en god barndom og giver børnene erfaringer, der øger deres muligheder for at indgå i det samfundsmæssige fællesskab på sigt.</p> <p>Derfor skal børn med særlige behov sikres en dagligdag i institutioner og skoler og kun undtagelsesvis skal børn tilbydes plads i en specialinstitution.</p> <p>Samtidigt ved vi, at daginstitutioner af høj kvalitet har afgørende betydning for at sikre socialt udsatte børn bedre livsmuligheder. Erfaringer viser også, at sociale indsatser i eller i tæt samspil med dag- og fritidsinstitutioner og skoler kan sikre, at børn ikke oplever for mange brud i de nære relationer.</p> <p>Børn med særlige behov er børn med fysiske og psykiske funktionsnedsættelser, som har behov for støtte i hverdagen.</p> <p>Socialt udsatte børn er børn, der lever i familier, hvor sociale risici er en del af hverdagen, herunder lang tids arbejdsløshed, fattigdom, psykisk sygdom, misbrug m.v.</p>
<p>BUPL mener, at</p>	<p>BUPL's budskaber i debatten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alle børn har ret til deltagelse i et alment børnefællesskab • Invester i tidlig indsats • Samarbejdet med forældrene er en grundforudsætning for at arbejde med børns trivsel og udvikling • Indsatser overfor såvel socialt udsatte børn, som børn med særlige behov skal ydes i barnets hverdag af de professionelle, der er tættest på børnene • Det er en fælles kommunal opgave at sikre, at den enkelte leder og institution har ressourcer til arbejdet og kompetencer til at løse opgaven med børnene. Det er ikke et ansvar, der kan decentraliseres til den enkelte institution • Økonomimodeller og aftaler skal understøtte muligheden for at sætte ind med en rettidig indsats. Manglende diagnoser eller arbejdsdelingen mellem forvaltninger og institutioner må ikke være en barriere • Den fælles pædagoguddannelse er den bedste forudsætning for at sikre alle børn en plads i fællesskaberne. Kvaliteten af tilbuddene over tid sikres alene gennem løbende efter- og videreuddannelse, som derfor bør være både en ret og en pligt
<p>BUPL foreslår</p>	<p>Initiativer på nationalt niveau:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grundnormering med 3 pædagoger til en børnegruppe på 10 vuggestuebørn og 3 pædagoger til en børnegruppe med 20 børnehavebørn. Grundnormering er uden tid til andre opgaver, til særlige opgaver, til udsatte børn og eksklusiv tid til ledelse. • Alle børn skal have mulighed for at få et institutionstilbud fra de er 1 år - alle udsatte børn bør kun tilbydes plads i daginstitution • Hensigterne i Salamanca-erklæringen skal oversættes til dagtilbud og skrives ind i dagtilbudsloven • I lyset af erfaringerne fra Gentofte bør, der på nationalt niveau afsættes ressourcer til at investere i en omlægning af inklusionsindsatsen. Det kan ske ved, at der i finansloven oprettes en medfinansieringsfond (satspulje), der kan medfinansiere nyorganisering af kommunernes inklusionsindsats. Eller en pulje, hvor kommunerne får mulig-

	Inklusion og forebyggelse
	<p>hed for at låne penge til investering i en omlægning af indsatsen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • På nationalt plan bør der igangsættes et udredningsarbejde med henblik på at undersøge vilkårene for inklusion i kommunerne. En del af dette arbejde bør have til formål at sikre børn lige vilkår uanset om dagtilbuddet oprettes i henhold til serviceloven § 32 eller dagtilbudsloven. En anden del af dette arbejde bør sætte fokus på, hvordan ministeren kan sikre kvaliteten i tilbud til børn med særlige behov og herunder, om der bør stilles skærpede krav til institutionernes vidensniveau, fysiske rammer og normering, hvis de skal kunne modtage børn med særlige behov fx gennem retningslinier for tilsyn • At der bør nedsættes en national følgegruppe, der støtter arbejdet med at få de almene institutionstilbud mere i spil i forhold til Barnets Reform samt arbejder for en styrkelse af samarbejdet mellem institutioner og socialforvaltninger. Socialforvaltningerne kan for eksempel tilkøbe opgaver i de almene institutioner fx plejeopgaver ved midlertidigt opståede kritesituationer, hjemme-hos-funktioner, weekendaflastning, tilsyn med plejefamilier m.v.
<p>BUPL's budskaber og forslag bygger på følgende viden:</p>	<p>Vi ved noget om:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vigtigheden af forebyggelse og tidlig indsats i daginstitution 2. daginstitutionens betydning - Hvad betyder noget? 3. at der er positive langsigtede effekter af en tidlig indsats 4. vigtigheden af økonomiske midler til at løfte den pædagogiske opgave 5. økonomiske incitamentter til prioritering af forebyggelse <p>Ad 1. Om vigtigheden af forebyggelse og tidlig indsats i daginstitution:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Både danske og internationale studier viser, at en tidlig indsats gennem dagtilbud kan gøre en positiv forskel på barnets kognitive udvikling og barnets trivsel (Christoffersen og Nielsen, Effekter af børnehaven, SFI Rapport 2009 - s. 12) (Mehlbye, J (red.), 2009: Socialt udsatte børn i dagtilbud - indsats og effekt s. 23 - se også her en række henvisninger til international og dansk forskning, der påpeger dette). • Danske undersøgelser peger på, at pasning i dagtilbud kan have en positiv effekt på udsatte børns senere kriminalitetsrisiko, bl.a. fordi pasning i dagtilbud kan være med til at mindske effekterne af negativ social arv (Christoffersen et. al. 2000, Christoffersen 2007, som udlagt i Christoffersen og Nielsen, Effekter af børnehaven, SFI rapport 2009 s. 72). • Svensk livsforløbsundersøgelse peger på, at dagtilbudsdeltagelse allerede fra 6 måneders alderen har en effekt senere i det udsatte barns liv, hvis man sammenligner med udsatte børn, der ikke kommer i institution (Andersson 1992, 1994a, 1986 - udlagt i Christoffersen og Nielsen, Effekter af børnehaven, SFI rapport 2009, s. 40). • Den internationale interventionsforskning viser bl.a., at det kan lade sig gøre at bryde mønstrene for social arv ved at sætte ind med indsatser lige fra daginstitutionsalderen" (Jensen 2005, s. 142 – citat). <p>Ad 2. Daginstitutionens betydning - hvad betyder noget?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forskningen tyder på, at antallet af børn pr. voksen har betydning for kvaliteten i daginstitutionerne. I et amerikansk forsøg nåede man frem til at en god normering var 1:3 og 1:4 for hhv børn under 1 år og børn på 2–3 år, herudover 1:9 for børn mellem 3–5 år (s. 47 i Nielsen og Christoffersen 2009). Den højere normering giver en bedre kontakt mellem børn og voksne som er helt central for børnenes udvikling, særligt børnenes sproglige udvikling. • At disse voksne er pædagoger har ligeledes vist sig, at have langsigtede effekter på barnets udvikling (s.47 i Nielsen og Christoffersen 2009). Fordi det viser sig, at personale med uddannelse bedre er i stand til at igangsætte deltagerorienterede aktiviteter, som er grundlaget for, at barnet klarer sig bedre i skolen. • Det er nemlig de dialogiske aktiviteter, legen, udviklingen af de motoriske færdigheder og det sociale og kreative, der bedst understøtter barnets mulighed for senere at kunne opnå social og skolemæssig succes. (s. 51 i Nielsen og Christoffersen 2009). Amerikanske undersøgelser viser, at børn generelt klarer sig bedre, hvis de har tæt kontakt til voksne – frem for hvis der fx er fokus på leg med bøger, tal og bogstaver - tid og plads til samtale mellem børn og voksne er vigtigt! (Tudge

	Inklusion og forebyggelse
	<p>et al. 2003, som udlagt i Christoffersen og Nielsen, 2009 s. 51).</p> <ul style="list-style-type: none"> • En anden parameter der har stor betydning for børnenes udvikling er kontakten mellem daginstitution og hjem og også her har normeringerne betydning for om der er tid til at inddrage forældrene i arbejdet med børnene. (s. 55 i Nielsen og Christoffersen 2009). <p>Ad 3. Om positive langsigtede effekter af en tidlig indsats ved vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Flere udenlandske studier viser, at gevinsterne ved at udsatte børn er i dagtilbud bl.a. tæller: mindre kriminalitet, højere uddannelsesniveau og større sundhed (Reynolds et. al 2007, Nores et al 2008, Campbell et al. 2008 - udlagt i: Christoffersen og Nielsen, Effekter af børnehaven, SFI Rapport 2009 - s. 31-32). • Internationale studier viser, at de langsigtede effekter af pasning i dagtilbud, bl.a. ses i form af bedre integration i samfundslivet, dvs. øget succes i forhold til uddannelse og beskæftigelse, bedre social integration og reduceret risikoadfærd i form af mindre kriminalitet, stofmisbrug, færre teenagegraviditeter samt et højere aldersgennemsnit for førstegangsfødende (Jensen, B. 2005, Kan daginstitutioner gøre en forskel? (SFI) s. 21-22 (henvisning til amerikansk projekt) samt: Jespersen, C. (2006) s. 20). • Udenlandsk forskning konkluderer, at børnehavens langvarige positive effekter giver udsatte børn et mere positivt syn på sig selv, større tiltro til egne evner og større tro på fremtidsmuligheder (Se bl.a. Javett & Sylva 1986, Sylva 1999, som udlagt i SFI rapport 2009, s. 34). <p>Ad 4. Om betydningen af (økonomiske) midler til at løfte den pædagogiske opgave:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Der er bred enighed i danske undersøgelser om, at pædagogernes kompetencer, den pædagogiske praksis, normeringer og tid mm. har betydning for, om daginstitutionen kan modvirke negativ social arv. Der er desuden bred enighed om, at kvalitetsforskelle mellem institutioner - bl.a. pædagogernes uddannelsesniveau, normeringer, tid mm. - kan forstærke negativ social arv. Centrale danske studier peger på, at pædagogerne mangler tid, viden og handlemuligheder for at kunne gøre en optimal indsats i arbejdet med udsatte børn (Jespersen, Charlotte 2006, s. 43, og s.18- der henvises til: (Ekspertgruppen om social arv, 1999; Bryderup, 2000; Diderichsen, 1991; Hestbæk & Christoffersen, 2002). • En dansk undersøgelse fra 2004 peger på, at bedre normeringer er en forudsætning for at kunne gennemføre indsatser overfor udsatte børn optimalt (Undersøgelsen som den er udlagt i Jespersen 2006, s. 17). • Dansk forskning viser, at det er nødvendigt med flere pædagoger pr. barn og bedre relationer til eksterne aktører som kommuner etc., hvis man ønsker forandringer i arbejdet med udsatte børn (Bente Jensen, 2005 p. 147-148). • International forskning viser, at de mest udsatte børn taber ved at være i en daginstitution uden ekstra ressourcer til at tage sig af den særlige opgave (Currie (2000) og Melhuish (2003) som de citeres i Bente Jensen.(2005) s. 22). <p>Ad 5. Om økonomiske incitamenter til prioritering af forebyggelse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Økonomiske analyser (cost-benefit analyser) i forbindelse med bl.a. amerikanske studier viser, at det er en god samfundsøkonomisk investering at investere i pædagogiske indsatser overfor udsatte børn. Resultater fra studier har bl.a. vist, at hver dollar investeret kom syvfold igen. "The evidence through program participants' early adulthood indicates that it reduced their need for special school services, increased their earning and property wealth, reduced their dependency on welfare assistance, and cut their crime rate in half." (Barnett, 1996, p. xi - citeret i Jespersen 2006, s. 90).
<p>Den kommunale udvikling</p>	<p>Kommunernes prioriteringer Både i foråret og efteråret 2011 har analysefirmaet Epinion foretaget en undersøgelse om kommunernes prioriteringer.</p> <p>I foråret 2011 pegede 88 % af de kommunale chefer på, at der i deres kommune er igang-</p>

Inklusion og forebyggelse

sat initiativer, som understøtter en **øget inklusion** i dagtilbud og/eller skoler. Heraf peger 54 % på, at der er sendt ressourcer med, enten i form af omprioriteringer, øget tildelinger eller puljemidler. Næsten halvdelen af de kommuner, som har igangsat inklusionsindsatser i 2012, forventer med andre ord at pædagoger og lærere løser opgaven uden øgede ressourcer til personale, efteruddannelse eller lignende.

I efteråret 2011 spurgte Epinion igen kommunerne om deres fokus på inklusion og forebyggelse, og denne gang valgte man at gå mere detaljeret til værks.

Undersøgelsen viser, at 23 % kommunerne forventer at spare på de specialiserede tilbud i 2012. Herudover viser undersøgelsen:

Områder	0 – 5 år	Skole/SFO	Klub (9 – 18 år)
Andelen af kommuner som har sat skub i udviklingen mod øget inklusion	70 %	66 %	48 %
	Heraf:	Heraf:	Heraf
Andelen af kommuner som har afsat midler til øget personale	7 %	2 %	0
Andelen af kommuner som igangsætter efteruddannelse	60 %	50 %	46 %
Andelen af kommuner som har afsat eller fået midler til projekter*	31 %	24 %	15 %
Andelen af kommuner som hverken har omprioriteret eller afsat midler	35 %	41 %	51 %

* Vær opmærksom på, at tallene dækker over, at fx projekter kan finansiere efteruddannelse m.v., eller at den samme kommune kan have afsat midler til personaleressourcer, efteruddannelse m.v.

Læs mere

Hvis du vil vide mere, vil vi foreslå dig at læse nedenstående:

Carsten Pedersen m.fl. (2009): Inklusionens pædagogik, Gyldendal akademisk
Børn og Unge forskning nr. 10 (2011):

[http://www.bupl.dk/iwfile/BALG-8ETGQP/\\$file/10samlet.pdf](http://www.bupl.dk/iwfile/BALG-8ETGQP/$file/10samlet.pdf)

SFI (2009): Børnehavens betydning for børns udvikling

Björg Kjær (2010): Inkluderende pædagogik - God praksis og gode praktikere, Akademisk forlag

Maja Røn Larsen (2011): Samarbejde og strid om børn i vanskeligheder. Ph.d. afhandling fra Roskilde Universitet

Charlotte Højholt m.fl. (2007): Børnefællesskaber – om de andre børns betydning, at arbejde med rummelighed og forældresamarbejde.

Tine Basse Fisker (2010): Småbørn i interaktion, en undersøgelse af socialt udviklingspotentiale og muligheder for interaktion for småbørn med autisme i forskellige pædagogiske og organisatoriske miljøer. Ph.d. afhandling ved Århus Universitets skole, campus Emdrup

Anja Stanek (2011): Børns fællesskaber og fællesskabernes betydning analyseret fra børnehaver til 1. klasse og SFO

Kirsten Elise Petersen (2011): Pædagogisk arbejde med socialt udsatte børn – i børnehaven, Akademisk forlag

Charlotte Højholt (red) (2011): Børn i vanskeligheder: samarbejde på tværs, Dansk Psykologisk Forlag, 2011

Charlotte Højholt m.fl. (2005): Forældresamarbejde – forskning i fællesskab

	Inklusion og forebyggelse
	<p>Bent Madsen (2002): Tæt på relationen - Betydningsdannelse i pædagogisk arbejde, Gyldendal</p> <p>Bent Madsen (2005): Socialpædagogik, Gyldendal akademisk</p> <p>KL (2010) "Tidlig indsats gør en forskel"</p> <p>http://www.kl.dk/ImageVault/Images/id_45092/ImageVaultHandler.aspx</p>